

OPTIMALE SALMONELLABESTRIJDING DANKZIJ STEUN DGZ EN BEDRIJFSDIERENARTS

Een grondige reiniging en ontsmetting van je pluimveestal tijdens de leegstand is onmisbaar bij de bestrijding van salmonella. Ook een hittebehandeling van de stal kan een succesvolle ontsmettingsmethode zijn. DGZ wil samen met de bedrijfsdierenarts – en met financiële steun van het Sanitair Fonds – de pluimveehouder coachen bij het optimaliseren van het reinigings- en ontsmettingsprotocol. – *Charlotte Brossé & Eva Pierré, DGZ*

De coaching verloopt in verschillende stappen. Nadat de stal volgens het gebruikelijke protocol werd gereinigd, volgt een eerste bedrijfsbezoek door een dierenarts van DGZ. Die bekijkt samen met de pluimveehouder en de bedrijfsdierenarts het resultaat van de reiniging. Diverse plaatsen in de stal (tabel 1, p. 56) worden beoordeeld op visuele reinheid en krijgen een score 0 (visueel rein) of 1 (onvoldoende gereinigd). De stalonderdelen met score 1 moeten tijdens dezelfde leegstand opnieuw gereinigd worden, tot ze een score 0 krijgen. Tijdens dit be-

drijfsbezoek wordt de bioveiligheid op het bedrijf in kaart gebracht aan de hand van een enquête.

.....
Voor het bacteriologisch onderzoek en de hitteontsmetting geeft het Sanitair Fonds een tegemoetkoming.

Stal proper? Dan pas ontsmetten

Pas als alle stalonderdelen visueel rein zijn, kan er worden gestart met de ontsmetting van de stal. Als die onvoldoende gereinigd is, zitten de achtergebleven ziektekiemen beschermd in organisch materiaal, zoals mest, stof, eierresten en pluimen. Hierdoor worden ze niet geraakt door het ontsmettingsmiddel. Ontsmetten kan met commercieel verkrijgbare ontsmettingsproducten, maar ook door een bijkomende hitteontsmetting van de stal. Kies je voor een hittebehandeling, dan is hierbij een financiële tegemoet-

Tabel 1 Beoordeling van de visuele reinheid van de stal gebeurt op standaardcontroleplaatsen
- Bron: DGZ

Controleplaatsen vleeskippenstal	Controleplaatsen leghennen- of moederdierenstal	Controleplaatsen eierlokaal
Vloer	Vloer	Vloer
Vloerspleten	Vloerspleten	Vloerspleten
Muren	Muren	Muren
Dak	Eierbanden	Eierbanden
Luchtuitlaat (kokers)	Legnesten	Rubbers raapmachine
Luchtinlaat (zijkleppen)	Luchtinlaat (zijkleppen)	Bedieningspanelen
Drinkbakjes	Drinkbakjes	Lavabo
Voerpannen	Voerpannen/goten	Afvoerputjes
Voerhoppers	Voerhoppers	4 x los materiaal afhankelijk van situatie (vorklift, borstels, eiertrays, emmers, ...)
Leidingen/buizen	Leidingen/buizen	
Afvoerputjes	Afvoerputjes	
Los materiaal	Los materiaal	

Tabel 2 Bedrijven waarvan een stal – afhankelijk van het salmonella-serotype – één of twee opeenvolgende rondes salmonella-positief is, kunnen (onder voorwaarden) genieten van een tussenkomst door het Sanitair Fonds - Bron: DGZ

Ziekteverwekker	Pluimveecategorie	Aantal opeenvolgende rondes
Salmonella gallinarum	Alle	1
Salmonella pulorum	Alle	1
Salmonella arizonae	Alle	1
Salmonella enteritidis	Fokpluimvee	1
	Gebruik-leg	2
	Gebruik-vlees	2
Salmonella typhimurium	Fokpluimvee	1
	Gebruik-leg	2
	Gebruik-vlees	2
Salmonella java Paratyphi B var. java	Fokpluimvee	1
	Gebruik-leg	2
	Gebruik-vlees	2
Salmonella hadar	Fokpluimvee	1
Salmonella infantis	Fokpluimvee	1
	Gebruik-leg	2
	Gebruik-vlees	2
Salmonella virchow	Fokpluimvee	1

koming door het Sanitair Fonds mogelijk. Over de voorwaarden voor deze tege-
moetkoming lees je verder in dit artikel.

Bacteriologisch onderzoek

In salmonella-positieve stallen moeten tijdens de leegstand wettelijk verplichte swabs genomen worden. Zo wordt nage-
gaan of de reiniging en ontsmetting de salmonellakiemen uit de stal konden verwijderen. Op pluimveebedrijven die coaching door DGZ en hun bedrijfsdieren-
arts aanvragen, bemonstert DGZ de

ontsmette stal bijkomend uitgebreid met sponsswabs. Dit zijn sponsjes van onge-
veer 2 op 2 cm, die gemonteerd zijn op een plastic stokje. Met deze swabs kan meer materiaal worden verzameld dan met de swabs die standaard worden gebruikt. Zo is de kans groter om bijvoor-
beeld een salmonellabesmetting terug te vinden.

Bij bemonstering van een vleeskippenstal wordt de stal opgedeeld in twee gelijke delen. Per helft gebeurt een bemonste-
ring op twaalf vooraf gedefinieerde

plaatsen (tabel 1). In leghennen- en fokpluimveestallen worden twaalf sponsswabs genomen in de stal en twaalf in het eierlokaal. Met elke sponsswab wordt op elke plaats een oppervlak van 25 op 25 cm (ongeveer een A4-formaat) bemonsterd. Op plaatsen met een kleiner oppervlak wordt de bemonstering aange-
past en gebeurt die bijvoorbeeld op vijf drinkbakjes per stalhelft.

Op elke sponsswab gebeuren drie bacte-
riologische onderzoeken. Het totaal aerob kiemgetal brengt in beeld hoeveel omgevingskiemen er nog aanwezig zijn, ondanks de reiniging en ontsmetting.

Met sponsswabs kan meer materiaal worden verzameld en is de kans groter om salmonella op te sporen.

Daarnaast wordt het aantal enterococchen geteld, wat een indicatie geeft van de verontreiniging met mest. Tot slot wordt elke swab onderzocht op salmonella. Bij een positief resultaat wordt het salmo-
nellatype bepaald. Van elke sponsswab wordt genoteerd waar hij werd genomen. Dit maakt het mogelijk om de onvoldoen-
de gereinigde plaatsen en eventueel salmonella-positieve stalonderdelen in beeld te brengen.

Plan van aanpak

Op de gecoachte bedrijven wordt een plan van aanpak opgesteld op basis van al de verzamelde informatie. Het geeft een overzicht van de kritische punten op het bedrijf, geïllustreerd met foto's. Het toont de resultaten van de bioveiligheids-enquête en bevat adviezen, aangevuld met een bedrijfsspecifiek protocol voor reiniging en ontsmetting. Dit protocol wordt besproken met de pluimveehouder en dierenarts en kan met wederzijds goedvinden worden aangepast. Met dit plan van aanpak kan de bedrijfsdierenarts de pluimveehouder verder begeleiden.

Tegemoetkoming Sanitair Fonds

Bij het optimaliseren van het reinigings- en ontsmettingsprotocol kan een pluimveehouder voor het bacteriologisch onderzoek en de hitteontsmetting genieten van een tussenkomst door het Sanitair Fonds, mits de pluimveestal voldoet aan vier voorwaarden. Vooreerst moet de stal – afhankelijk van het salmonella-serotype – één of twee opeenvolgende rondes salmonella-positief zijn voor hetzelfde serotype (tabel 2). Ten tweede moet de pluimveehouder of de bedrijfsdierenarts voorafgaand contact opnemen met DGZ (via 078 05 05 23 of helpdesk@dgz.be). Verder moeten alle stappen van

het coachingsprotocol strikt worden gevolgd. Hou er rekening mee dat dit tijd vraagt en je daarom een voldoende lange leegstand voorziet. Tot slot moet de eventuele hitteontsmetting worden uitgevoerd door een pluimveeservicebedrijf dat GSP (Goede Service Praktijken Pluimvee) of gelijkwaardig erkend is. De totale kostprijs van het bacteriologisch onderzoek is afhankelijk van het aantal salmonella-positieve stalen, maar ligt gemiddeld rond 1600 euro (exclusief btw) per stal. Dankzij een tussenkomst door het Sanitair Fonds van 75% van dit bedrag blijven de kosten voor de veehouder beperkt tot ongeveer 400 euro per stal. Ook voor de kosten van de hitteontsmetting komt het Sanitair Fonds tussen voor 75%, met een maximum van 7500 euro. Belangrijk is wel om eerst de gevoelige stalonderdelen, die mogelijk schade ondervinden door de hittebehandeling, in beeld te brengen. Maak ook duidelijke afspraken met de firma die deze behandeling zal uitvoeren. ■

Elk bedrijf – ook een bedrijf dat niet kampt met een salmonellaprobleem – kan in samenspraak met zijn bedrijfsdierenarts een beroep doen op DGZ bij vragen over het optimaliseren van het reinigings- en ontsmettingsprotocol. Met jouw vragen kun je terecht bij DGZ via 078 05 05 23 of helpdesk@dgz.be.

IDEAAL REINIGINGS- EN ONTSMETTINGSPROTOCOL

Een goed reinigings- en ontsmettingsprotocol bestaat uit zeven stappen:

1. Droog reinigen om loszittend vuil te verwijderen;
2. Vastklevend vuil inweken;
3. Nat reinigen met water en zeep om al het losgeweekt vuil te verwijderen.
Volg strikt de instructies (dosering, contacttijd ...) van de fabrikant;
4. Naspoelen om rondgespat vuil te verwijderen;
5. Laten opdrogen, want achtergebleven plassen verdunnen het ontsmettingsmiddel en verminderen de werking ervan;
6. Ontsmetten. Volg bij gebruik van ontsmettingsproducten de voorschriften van de fabrikant. Ook een hittebehandeling kan een waardevolle ontsmetting zijn;
7. Laten opdrogen. Hierdoor worden eventueel achtergebleven kiemen afgedood.